

Izhaja — izvzemši ponedeljek — vsak dan zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Neprankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik konsorcij lista Edinosti. — Tisk tiskarne Edinosti. — Naročnina znaša na mesec L 6.—, pol leta L 32.— in celo leto L 60.—. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Stavka pri „Edinosti“.

Vodstvo „Društva časnikarjev“ v Trstu je naslovilo na zastopnika izdajateljev lista „Edinosti“ sledeče: „Ozirom na odgovor, ki ste ga podali našemu sedaj poslujočemu svetniku g. Antonu Pittaniju na pogovoru ki se je vršil v torek, 18. t. m. (za kateri pogovor sem podpisani Vas naprosil in radi česar sem se napotil skupno z gosp. Pittanijem v Vašo pisarno, kjer pa Vas v svoje obžalovanje nisem mogel dočakati radi drugih nujnih opravkov), ozirom na tak odgovor, ki je potrjal da nečete privoliti za uredništvo lista „Edinosti“ v časnikarsko delovno pogodbo, ki vam je znana, naročeno mi je, da vam sporočam v imenu tega vodstvenega sveta zbrana danes v sejo, kakor sledi: „Vsled negativnega vspeha pogajanj z izdajatelji lista „Edinosti“ glede vporabe italijanske časnikarske delovne pogodbe zapuša osebe uredništva, uprave in odprave časopisa z današnjim večerom svoje delo. O tej okoliščini je naše društvo obvestilo tukajšnje časopisje.“ V Trstu, 20. majnika 1920. Z popolnim spoštovanjem Dr. Polidoro Polidori tajnik, I. r.

To pismo je prejel zastopnik izdajateljev „Edinosti“ sinoči ob 7 zvečer v svoje veliko začudenje. Tukajšnje društvo časnikarjev je bilo zahtevalo od izdajateljev vseh tukajšnjih dnevnikov naj se v danem roku izreče, je-li sprejme za svoje osebe italijansko časnikarsko delovno pogodbo, ki velja za dnevnike v Italiji in ki je bila sklenjena brez sodelovanja časnikarjev in izdajateljev listov zasedenega ozemlja.

Izdajatelji lista „Edinosti“ so po brezvspešnih, direktnih pogajanjih se svojimi uredniki odgovorili, da za „Edinosti“ ta delovna pogodba ne more veljati. Navedli so zato tehtne razloge. V torek 18. t. m. je govoril z zastopnikom izdajateljev „Edinosti“ g. Pittani, član vodstvenega sveta časnikarskega društva ter ga vprašal je-li vzdržuje svoj uže podani odgovor. — Zastopnik vodstva „Edinosti“ je moral pritrditi. Na to se je razvil med gospodom o stvari razgovor, v katerem g. Pittani ni stavil nobenega predloga in ni izrazil nobenih zahtev. Pač pa je argumentom navedenim od zastopnika izdajateljev „Edinosti“ večinoma pritrjeval. Razgovor ni imel niti od daleč značaja pogajanj in naš zastopnik ni nikakor prišel v položaj, da bi zavrnil kako zahtevo, ker ni bila niti stavljena. Ne more se torej nikakor govoriti o negativnem uspehu pogajanj. Izdajatelji našega lista niso krivi na tem nevesnem dogodku, tem manj, ker proti razlogom od njih navedenim nikdo ni niti skušal ugovarjati. Izdajateljstvo si pridržuje, da svoje ravnanje bolj točno pojasni; tedaj bo vsakemu jasno da ni moglo storiti drugače. Do končne ureditve bo skrbelo po možnosti, da naš narod v zasedenem ozemlju ne ostane brez lista, ki mu je potreben kakor vsakdanji kruh. Prosim pa svoje čitatelje za blagohodno potrpljenje.

Izdajateljstvo lista „Edinosti“.

Komisija plebiscita priznava, da Poljaki terorizirajo.

PRAGA, 20. Socijalnodemokratski poslanec Nemec je posredoval pri predsedniku medzaveznice komisije za plebiscit v Tesinu radi terorizma Poljakov. Predsednik Maneville je obljubil storiti vse, kar zamore, da vzpostavi red v ozemlju plebiscita; priznal je obenem, da so čehoslovski zastopniki bolj zmerni kakor poljski, da se je uporabljala sila od obeh strani. Poslanec Nemec je naglašal, da se je z nasiljem začelo od strani Poljakov, kateri potem, ko so organizirali terorizem, nadaljujejo sedaj z sistematičnimi atentati. Maneville je obljubil, da bo zapreževal atentate.

Od poljsko-ruske do poljsko-čehoslovaške vojske.

PRAGA, 20. Na zborovanju Rusov v Pragi so zavračali člani konstitucionalne ruske revolucionarne stranke Klinsk in Brušvit poljsko ofenzivno proti Rusiji, češ da je to poljsko-ruska vojna tudi vojna proti Čehoslovadi. Na tem zborovanju se je prečital oglas podpisan po 600 ujetnikih raznih narodnosti v Rusiji, interniranih v Jozofovu, ki apelujejo na

čehoslovaške demokrate, naj zabranijo napredovanje Poljakov.

Prva seja čehoslovaškega parlamenta. PRAGA, 18. Ministrski predsednik Tušar, kateremu je zopet bila poverjena sestava novega ministrstva, je izjavil, da prva seja novega parlamenta se bo vršila dne 26. maja; dan poprej pa bo skupna seja poslanske zbornice in senata potrdila z novim glasovanjem izvolitev Masaryka predsednika republike čehoslovaške.

PRAGA, 18. Določeni so za sedaj, da sprejmejo ministrsko listino: zunanjih zadev, Benes; notranjih zadev, Svehla; finance Englev; pravo, Meisner; obrambo Syrový.

Razprava proti komunistu Muni.

PRAGA, 20. Razprava proti Muni, ki je začela v ponedeljek, je bila odložena vsled predloga državnega pravdnika, da se pozove nove priče in predložijo novi dokumenti. Muno so zaprli pred letom pod obtožbo veleizdaje in se je nahajal od tedaj v preiskavi. On je navedel takozvani čehoslovaški boljševiki.

IZ RUSIJE. Z bojišča.

VARSAVA, 19. (S.) Poročilo ukrajinskega generalnega štaba pravi: Položaj je neizpremenjen. Koncentracija sovražnih sil na vseh frontah okoli Kijevskih predmestij se nadaljuje. Južno Dvino so se naše čete po dolgem boju umaknile na obrambno črto pod pritiskom sovražnih sil.

IZ MADŽARSKE. Časopisna kriza v Pešti.

BUDEPEŠTA, 14. Izdajatelji madžarskih listov so naprosili vlado za posojilo 100 milijonov kron v svrhu nakupa rotacijskega papirja na švedskem. Vlada je dovolila 30 milijonov posojila, kar pa so lastniki odklonili in izjavili, da bodo s 1. junijem odpovedali delo vsemu osebju.

IZ ITALIJE. Zveza narodov v Rimu.

RIM, 17. (S.) Francoski poslanec Barrère in njegova soproga sta danes priredila kosilo, ki mu je sledil sprejem. Niti, ki je bil zadržan po dolžnostih svoje službe, se je opravičil v zadnjem hipu. Kosilo so se udeležili med drugimi Bourgeois, Tittoni, Orlando, Scialoja, Sforza, Maggiorini, Ferraris, Quicones, Deleu, Torre, admiral Lacaze, general Fayolle in mnogo francoskih parlamentarcev. Kosilo se je vršilo v sijaju velikih oficijelnih poedin in je bilo prirejeno v čast francoski delegaciji v Zvezi narodov. Sprejema po kosilu so se udeležili med drugimi člani diplomatskega zbora, francoski parlamentarci in neko število italijanskih osebnosti.

Holandsko mnenje o Nittiju.

HAAG, 17. (S.) Holandski časnik se v splešnem kažejo, da obžalujejo Nittijev odstop, in opazujejo, da bi bilo bolje za razvoj Zveze narodov, da bi tisti ministri, ki so predstavili zunanje politike. „Telegraph“ piše, da je Nittijev odstop politike. „Telegraph“ piše, da je Nittijeva politika s Scialojevo pomočjo stremila vedno za običnim skupnim delovanjem in za udeleževanjem načel izraženih v ustavnih določbah Zveze narodov, ter dodaja: V tem oziru je Nitti presegel vse druge državnike. Njegova vlada na zunaj je bila krepka proti vsakemu narodnemu egoizmu. Če je Wilson bil veliki mož teorije, je Nitti veliki mož prakse. Hodil je naprej in s časom ne bi bil njegov vzgled mogel ostati brez upliva na ministre drugih držav.

Ministrska kriza v Italiji.

Do zaključka lista nismo prejeli poročila o rešitvi ministrske krize. Iz popoldanskih vesti izhaja verjetnost, da se Nittiju posreči sestaviti ministrstvo s sodelovanjem ljudske stranke. Portfelj zunanjih stvari ostane najbrže dosejdanemu ministru Scialoji.

Potovanje grškega kralja.

ATENE, 19. (S.) Kralj Aleksander je odpotoval v Pariz in obišče brzkone tudi London, Bruselj in Rim.

Slovenska kulturna vzajemnost.

Ena izmed zaprek za praktično izvršitev vzajemnosti med Slovani nekdanje Avstro-Ogrske je bilo slabo znanje slovenskih jezikov. V interesu starega dunajskega režima naravno ni bilo, da bi poskrbeli za priučenje slovenskih jezikov, za njih uveljavitev v šole, in tako tudi ni bilo dosti priložnosti, da bi se priučili drugi slovenskim jezikom. Kdor se je hotel vendar učiti, je bil navezan samo na privatni poduk ali na lastno pridnost. Zato se je takoj po prevratu pri nas resno zahtevalo poučevanje slovenskih jezikov v naših šolah, zlasti poučevanje jugoslovenskih jezikov, poljskega in ruskega jezika. Kjer je bilo le mogoče, so se takoj ustanovili kurzi na srednjih in v glavnih in številnih podeželnih mestih čehoslovaške republike. Sedaj gre za zasedenje lektorata za hrvaščino. Dopolnena anketa, posvečena tem vprašanjem zlasti glede uvedbe jugoslovenskih jezikov v naše šole, kar se bo gotovo zgodilo že s prihajajim šolskim letom. Obenem s tem se vrši popis oseb, ki bi znale poučevati jugoslovaške jezike.

Zelo važen korak v tej akciji je ustanovitev stolice za jugoslovaške jezike in jugoslovensko literaturo na čehskem vseučilišču, na katero je pozvan odlični slavist prof. dr. M. Murko, kateremu je poverjena tudi ustanovitev seminarja, sporeneja s to stolico. Za Jugoslovane, ki študirajo na čehskem vseučilišču, je bil prav ustanovljen poseben lektorat za češčino, za katero mesto je bil imenovan prof. Skrbinek, ki je na praškem vseučilišču že nekoliko let deloval kot lektor slovenščine. Sedaj gre za zasedenje lektorata za hrvaščino. Dokaz prave vzajemnosti med obojema bratstvom narodoma je, da so bili ustanovljeni lektorati češčine tudi na jugoslovenskih vseučiliščih, tako v Beogradu, kjer je lektor dr. Bradejs, v Zagrebu, kjer predava prof. dr. Musulin, in v Ljubljani.

Za akcijo, ki naj dvigne spoznavanje Jugoslovane v najširših slojih, je izšla spodbuda prav iz ministrstva za šolstvo in narodno prosveto. Ministrstvo je razposlalo vsem prosvetnim društvom in korporacijam poziv, da naj ustanove jezikovne jugoslovaške kurze in predavanja o Jugoslaviji; tako so zlasti dobili take pozive Odbor za ljudska predavanja na čehskih visokih šolah, Prosvetna zveza, Češka obec sokolska, delavska akademija in Osrednja gospodarska enota. Prosvetni odbor in Odbor za ljudska predavanja sta že v letošnji sezoni absolvirala na svojem programu taka predavanja, ki so bila vsa izredno dobro obiskana. Še na širši podlagi je osnovana misel postaviti v čitankah vseh šol (občinskih, meščanskih, srednjih in strokovnih) članke o Jugoslaviji in njenih odnosih. Samo želeli bi bilo, da bi paralelno z Čehi postopali v takem prizadevanju po medsebojnem spoznavanju tudi v kraljevstvu SHS.

Domače vesti.

Trgovinsko in pomorsko sodišče v Trstu in naše jezikovne pravice. Sedanja jezikovna praksa pri tem sodišču je enostavno škandalozna. Njegovo območje obsega isto ozemlje kakor območje deželnega sodišča, torej že od prej tržaški, komenski, sežanski, koprski, piranski, podgradski in voloski sodni okraj in od okupacije sem tudi večji del zasedenega kranjskega ozemlja. Vse pravne stvari, ki spadajo krajevno v označeno območje in stvarno pod trgovinsko ali pomorsko področje sodnega dvora, se torej razpravljajo pred tržaškim trgovinskim in pomorskim sodiščem. In kakšnega jezikovnega ambijenta, rekli bi ozračja, prihajajo pravne stvari pred to sodišče in v kakšnem jeziku naj se pred njim razpravljajo, zato da se razprave lahko vršijo kolikor mogoče v istem jezikovnem ozračju, v katerem se je dotična pravna stvar razvila, predno je prišla pred sodišče, in zato da se jezikovne pravice prizadejati strank kolikor mogoče bolj varujejo? Odgovor je jase. Četudi dajeta tržaška trgovina in tržaško pomorstvo poslovanju trgovinskega in pomorskega sodišča značilno obilježje in četudi prevladuje v njima iz raznih razlogov italijansčina, se vendar brez dvoma razpravljajo pred istim sodiščem veliko število tudi takšnih stvari, ki prihajajo iz jugoslovenskega jezikovnega območja ali ki so v njih udeležene tudi stranke jugoslovenske narodnosti. Meji tem ko ni mogoče zahtevati, da bi se jezikovna praksa trgovinskega in pomorskega sodišča v Trstu ozirala tudi na druge jezike, je jasno, da bi morala priznavati poleg italijansčine tudi jugoslovensčino in ob obeh razlikih oblikah (slovenski in hrvaški) vse pravice v sodnem okolju navadnega, domačega jezika. To se razume predvsem samoočebni po ravnopravnosti vseh domačih jezikov, ki je po zakonu zavezujoča. Zasedbeno območje se ne samo ni držnilo izrecno odpravi to ravnopravnost, nego jo je celo izrecno priznalo in sodiščem še nadalje, kar se jugoslovensčini — edinega domačega jezika poleg italijansčine — tiče, naložilo spoštovati. Toda tudi brez ozira na zakone, navade in (celo, vsaj vsakotoliko po Italijanih) priznavana pravna načela, narekuje že priprosti praktični predurek, da se pravne stvari v modernem sodnem postopanju, ki se vrši na podlagi istosti in neposrednosti, morejo uspešno razpravljati samo, če se stvar ustno in neposredno razpravlja v tistem jeziku, ki se je v njem, da rečem tako, rodila. To je jezik, ki so se v njem vršili pogovori in — prepričani, ali splošno dopisovanje, ali pisala listine, pogodbe, oporoke, jezik, ki je v njem strankam in pričam najlažje se izražati, ali tudi — ker je jezikovno polje delikatno in ne dopušta vedno objektivnih ugotovitev — jezik, ki se v njem stranke (ali njihovi zastopniki, kar je isto) ravno hočejo izražati. Končno govori poleg prava na eni, in praktičnosti na drugi strani, še nekaj zato, da se raba jugoslovensčine pred trgovinskim in pomorskim sodiščem v Trstu omogoči in zagotovi ravnostako kakor pred vsemi drugimi sodišči zasedenega ozemlja: in to, morda poglavitno ravno z ozirom na gesla, ki jih imajo nekateri vedno na jeziku, je spoštovanje človeške svobode in človeškega dostojanstva, ki zahteva poleg socialne pravdnosti tudi nacionalno pravdnost: tako namreč, da raba lastnega jezika ne sme nikomur biti zabranjena tam, kjer je njegov jezik domov.

Kakor znano se sporne stvari pred trgovinskim in pomorskim sodiščem, kakor pred takozvanimi trgovinskimi senati deželnih in okrožnih sodišč (n. pr. v Gorici, Rovinju in v Ljubljani), razpravljajo pred senati, ki se sestavljajo iz dveh sodnikov po poklicu, katerih eden predseduje, in tretjega sodnika, ki ga izbira sodišče iz liste takozvanih sodnikov lajkov ali prisodnikov, katere imenuje ministrstvo vsakih toliko let na predlog trgovinske in obrtne zbornice izmed pripadnikov raznih trgovinskih (in pomorskih) strok. Če naj se omogočijo razprave v vseh domačih jezikih, kakor je po zgornjem izjavljaju zakonito, praktično in nujno potrebno, je očitno, da morajo razumeti dotične jezike vsi trije člani sodnega senata in posebno torej tudi prisodnik iz trgovskega stanu. Tržaška trgovinska in obrtna zbornica, ki ji je bilo bolj za takozvano, italijanstvo tržaških sodišč kakor za njih zakonito, praktično in moderno poslovanje, je ravno zato predlagala avstr. ministrstvu takšne prisodnike, ki niso znali ali vsaj — da bo grobost — še bolj očitno — niso hoteli kot sodniki znati slovenskega, oziroma hrvaškega jezika. Ministrstvu ni ostajalo proti obstrukciji trgovinske in obrtne zbornice drugo, nego imenovanje poleg njenih predlagancev se druge sodnike — lajke, ki so znali slovenski, oziroma hrvaški in so bili voljni, poleg svoje strokovne izkušnosti staviti tudi svoje jezikovno znanje v službo najvišjeje človeške funkcije: deljenja pravice. Morda se bodo naši starejši bralci tudi spominjali, kakor je bilo v bogim in tlačenim Italijanom tudo, da so na ta način

bile omogočene slovenske in hrvaške razprave pred sodiščem, ki so je smatrali za trdnjavo italijanstva, pozabljajoč seveda popolnoma, da imajo sodišča biti zavetja zakona in pravdnosti, ne pa narodnega nasilja in jezikovne neprdnosti.

Kmalu po okupaciji so se razmere pri trg. in pomorskem sodišču v Trstu ne samo povrnila tja, kjer so se nahajale pred imenovanjem jezikovno sposobnih prisodnikov, nego so postale še slabše, ker sedaj je vse postopanje na razpravah, ki bi se imele vršiti v slovenskem ali hrvaškem jeziku, podrejeno ne samo jezikovni nesposobnosti ali zli volji prisodnikov, ki ne znajo ali nečejo znati slovenski ali hrvaški, nego kakor prežeto same želje zanikanja, zatiranja in vničevanja naših jezikovnih pravic. Zalosne, sramotne stvari se nam poročajo o teh razpravah. Pričakujemo od naših odvetočnikov, da objavijo podrobne podatke o krivicah, ki se godijo pri trg. in pomorskem sodišču našemu jeziku in našim jezikovnim koristim. Upamo, da se tudi primerno osvetli ravnanje tistih, ki naj bi bili zapriseženi, na vse strani nezavisni in enako pravdnici tuvarji pravice, ki so se še med vojno — posebno seveda, če je vsaj od daleč migljalo kakšno imenovanje — kazali ovice po milobi in narodni pravdnosti in ki so se sedaj z voljo krutosti lotili uboge jugoslovensčine. Če ne bo krivica popravljena, bodo vsaj krivci postavljeni na sramotni oder, kakor spušajo. Pa tudi za krivico pride dan —! O drugih sodiščih drugje.

Kdor drugim jama koplje... Poročajo nam: Neki gospod Vincentelli je predaval pred kratkim na slovesnem luvskem vseučilišču o svojih potnih utitih z Reke pod vlado D'Annunzija. Opisal je slikovito in v pesniških vzletih po svoje vse, kar se je hvaliti dalo na Reki in na njenih vrlih meščanih, ki tako vstrajno podpirajo slavnege pčeta in poveljnika. Govornik je dosegel za svoje navdušenje izjavnega pohvala poslušalcev, in se radostno nasmehnil ploskajočim. Ali kmalu ga je minilo to veselje, ko se je izmed poslušalcev oglašil neprizadevanje še drug govornik, to pot pa pošten Rečan, ki pozna nekaj temeljiteje in bližje reske prilike, ker je imel svoj čas tudi dovolj posla z madžarskimi policaji in kasneje z laškimi karabinjerji, namreč dr. Juretič. In ko je ta točko za točko zavrnil vse, kar je prejšnji govornik po svojih prekratkih opazovanjih o Reki ztrajal, so ploskali poslušalci vsaj tako burno tudi njemu, kakor prej gospodu Vincentelliju. Tako se dogaja večkrat na svetu: kdor drugim jama koplje, sam vanjo pade.

„Mulo“. Pred nekoliko dnevi smo svarili našince, naj se ne udajajo nikdar krivi veri, da bi takomoci — hotela napram našemu narodu ubirati drugačne poti, nego druge nacionalistične skupine. Zato svoje naziranje moremo navesti dokaz, ki je sicer malenkosten sam na sebi, ali vendar — dokaz. V Italiji izhaja pod imenom „Asino“ satirčen list, čegar „satira“ pa se izčrplja v zasramovanju cerkve in duhovščine. Da bi odbijala ta zasramovanja, je ljudska stranka ustanovila tudi satirčen list pod imenom „Mulo“ (Mezg). In tako se sedaj podajata „osel“ in „mezg“. Sovražnika sta si, ali v enem vendar duševna sorodnika: v zaničevanju našega naroda. Slovenski duhovnik nam poroča namreč, da „Mezg“ nazivlje nas Slovence „popolo rozzo“ — neolikano in neotesano ljudstvo. Ve naj le, da to neolikano ljudstvo skoro da ne pozna nepismenih ljudi, kakor jih imajo tam doli na milijone. Ve naj, da to ljudstvo v kulturnem pogledu hiti daleč pred množicami v južni Italiji. Ve naj, da se to ljudstvo ne bo dalo brati tudi od nobenega — meza. In ve naj, da si to žaljenje dobro zapomni za čase, ko bi zastopniki „Ljudske stranke“ hoteli iskati pomoči po naših krajih. Pride še dan srečanja v ozkem klancu. In tedaj jim bo ta „popolo rozzo“ govoril, kakor pač ne govori — sirov in neotesan narod!

Stavka uslužbencev trgov na drobno, ki je trajala že četrti teden, je končala včeraj s poravnavo. Popolnoma so bile trgovine na splošno odprte.

Povratek čehoslovaških legionarjev. Kakor nam poročajo, se tokom enega meseca povrnejo preko Trsta in Ljubljane štirje večji transporti čehoslovaških legionarjev iz Vladivostoka. Prvi na parniku „Mont Vernon“ s 3350 možmi okoli 16. t. m. Drugi na parniku „Titan“ s 1330 možmi okoli 25. t. m. Tretji na parniku „Amerika“ s 6500 možmi in četrti na parniku „President Grant“ s 5400 možmi okoli 1. do 5. junija. Na zadnjem parniku dospe v Trst tudi general čehoslovaških legionarjev Syrový. Poslednja dva transporta parnika sta tako velika, da ne bosta mogla pristati direktno v tržaškem pristanu, ampak se usidrata na odprtem morju, od koder se bo potem izvršilo izkrčevanje potom remorkerjev. Oba parnika vozita seboj velike množice priljage in sirovini.

Konec šolskega leta na srednjih šolah v Jugoslaviji. Po naredbi ministrstva prosvete se končajo predavanja na srednjih šolah v Jugoslaviji dne 19. junija. Spričevala se razdelje dijakom pa 28. junija in s tem dnem se prične velike počitnice.

Za načelnika invalidskega oddelka za Slovenijo pri poverjeništvu za socialno skrbstvo v Ljubljani je imenovan zdravnik dr. Anton Breclj, bivši primarij v Gorici. Priznan mu je 5. čin. razred.

Slov. planinsko društvo je že otvorilo letos svoje kočice in sicer: Jeseniško kočico pod Golico, Valvarzevo pod Stohom, hotel Zlatrog ob Bohinjskem jezeru, kočico v kamski Bištrici in kočico na kamskem sedlu; Aljažev dom pod Triglavom se otvori o Binkoštih.

Demonstracija v Meranu. Minule nedelje se je vršilo v Meranu neko zborovanje na katerem je godba zasvrla himno starega tirolskega junaka Andreja Hoferja. Čim so zbrani Tirolci začeli glasne svoje himne so se takoj vsi odrekli; ni pa tega storil prisotni vladni zastopnik, ki je menil, da ni dolžan izražati na tak način svoje spoštovanje tirolskemu junaku iz francoskih borb. Ali ljudstvo je bilo drugega mnenja, je ker se ni hotel odriči je zbrano ljudstvo, kakor poročajo italijanski listi, toliko časa kričalo in žvižgalo, dokler se ni udal zastopnik oblasti volji ljudstva in — nesnel klobuk. Hujšega se v tem slučaju morda ni pripetilo. Povzidanje poštnih pristojbine v Jugoslaviji. Počeni s 16. majem t. l. se povzija poštna pristojbina takole: Pisma do 1 K, vsakih nadaljnih 20

g 60 v., enako za zalepko; dopisnice 60 v. s plačanim odgovorom 1 K 20 v.; tiskovine za vsakih 50 g 20 v. vzorci brez vrednosti za vsakih 50 gr. po 20 v. najmanj pa 40 v.; pristojbina za priporočeno znaša 80 v.; vrednostna pisma se računajo tako, da se pribije priporočilni za vsakih 30 dinarjev po 120 v. za dostavo na dom še 1 K 20. Paketi: brez oznake vrednosti do 3 kg 6 K, do 5 kg 8 K, do 10 kg 16 K, do 15 kg 24 K, do 20 kg 32 K. Paketi preko 20 kg se ne sprejemajo. Za paket z oznako vrednostjo se plača poleg tega za vsakih 306 dinarjev vrednosti 1 K 20 v.; pri dostavljanju na dom znaša pristojbina 2 K 40 v. sicer za obvestilo 40 v. Pristojbine za nakaznice: do 100 K se plača 1 K, do 200 K se plača 2 K, do 400 K se plača 4 K 40 v. itd., za vsakih 100 dinarjev oziroma del tega zneska po 40 v. več; pristojbina za izplačanje znaša do 200 K 40 v., preko 200 K 80 v. Vse to je plačati že pri predaji. Pri brozjavah nakaznicah je določena še brozjavna pristojbina in ekspresna pristojbina 2 K 40 v. Ekspresna pristojbina pri pisnih, vrednostnih pismih in nakaznah 2 K 40 v., pri paketu 4 K. Za časopise se je zvala pristojbina za vsak izvod od vsakih 100 g po 8 v. ter so vse olajšave odpravljene.

Občni zbor Muzijskega društva za Slovenijo se vrši z običajnim dnevnim redom v prostorih dr. muzeja dne 27. maja ob 5 popoldne. — Društveni „Glasnik“ za 1. 1919-20 je v tisku in izide v kratkem. Dopisje se pa le onim članom, ki so plačali vsaj že članarino za 1. 1919.

DOPISI.

Iz Boljuna, 18. majnika 1920. G. urednik! „Da se resnica pravi spozna, je treba čuti dva zvona“, a tu jih celo slišimo več, čeprav nam jih je rajna Avstrija mnogo pobrala. Predvsem Vas prosim, da bi ugotovili, da nisem jaz pisec predmetnih dopisov iz Boljuna v „Edinosti“ od 15. in 16. t. m., ker se v Boljuncu sploh govori, da sem jaz pil te dopise in še posebej do nekako potrjuje dopis g. Pangercja „Iz Doline“ v današnji „Edinosti“. (Potrjujemo, da g. Sancin ni pisal omenjenih dopisov. — Ured.)

Dovolite mi par vrstic prostora za ugotovitev golih dejstev, ne da bi se napadala kaka oseba. Ko je bilo odstavljeno županstvo v Dolini, se je sestel ves občinski zastop v sejo. G. komisar de Gravijs, je potem, ko je pojasnil odstavitev župana in razpust občinskega zastopa, prosil občinske zastopnike in župana, naj mu gredo še dalje na roko in z njim sodelujejo. Nato so izjavili župan, vsi občinski svetovalci in odborniki soglasno, da je vladni razpust občinskega zastopa znamenje, da vlada nima zaupanja vanj. Ako vlada ne zaupa občinskemu zastopu, tudi ta ne more sodelovati z g. komisarjem.

Dobili pa so se nekateri občinski zastopniki, ki so se enostavno stavili na razpolago g. komisarju in so danes snedli večeraj slovesno dano besedo. Po mojem skromnem mnenju dotičniki s svojo nedolodnostjo samo kajrjajo ugled bivšega občinskega zastopa in ne delajo korektno, da se ne izrazim hujše. In takim možem naše narodno zavedno slovensko ljudstvo ne more zaupati.

„Nastanek g. komisarja v Li. strani, na tem da on — izrazi, kdo naj upravlja občino, je hvalevreden v toliko, kolikor se razloča od nastopa komisarjev v drugih občinah. Te volitve so pa le nekaj nadomestek, surugat občinskih volitev, le se pesek v oči ubogemu ljudstvu, ki naj pač misli, kako nam je italijanska vlada naklonjena.“

Ako je znala italijanska oblast razpustiti naše občinske zastope, ravnostako jih zamore spet vzpostaviti. Edino občinski zastopi oziroma župani morejo v danih razmerah razpisati nove občinske volitve. To je naša zahteva, od katere sploh ne moremo odnehati. Občinski upravni svet je le med dvema zloma (komisarji in upravni svet) manjše zlo, ki pa ne more nikogar zadovoljiti.

Obstoji še vedno dejstvo, da se je g. komisar res toplo zavzemal za svojo kandidata, kateri pa ima med ljudstvom le malo zaslonbe in malo pristaev, ki se res zavedajo svoje narodnosti. In tega dejstva ne more utajiti nihče.

Priznavam odkrito, da sem pristal socialistiške stranke, ki tudi včasih napravi pogreške, kakor jih napravi več ali manj vsaka stranka. Dejstvo pa je, da je socialistiška stranka zagovornica in bračiteljica tlačenih. Četudi sem pristal socialistiške stranke, pa se zavedam, da nisem svoja narodnosti nikdar zatajil.

Upam, da ne prizadeti razumejo. — Anton Pavel Sancin, upokojeni obč. tajnik.

Razne vesti.

Železnice v sovjetski Ruski. Po poročilu „Ekonomičeske žizni“ iz 1. 1919. je jako padlo železništvo v sovjetski Ruski v letu 1919. Prevozní stroški so poskočili za 800% in 1. 1919. je končalo za železniško upravo s primankljajem 8 milijard rublov. Celó število vagonov, ki je znašalo 1. 1916. 540.000, je padlo v mesecu marcu 1. l. na 277.000 vagonov. Lokomotiv je samo 9000. Vse tvornice v sovjetski Ruski izdelajo na mesec komaj 200 voz. Tvornice za vagnice, ki so izdelale v 1. 1917. 520, v 1. 1918 191 novih strojev, so dale lansko leto samo 37 lokomotiv. A bile so sploh tako slabega fabrikata, da so morali po vožnji za poskušnjo vrniti tvornicam polovico novih strojev. Znané putilovske tvornice so dale v 1. 1919. samo 4 lokomotive, tvornica v Kelomati pa 5 lokomotiv celo leto. Zato morajo voziti s pokvarjenimi stroji in vagoni in dostikrat se pripeti, da so prisiljeni sredi poto vzeti iz vlaka pokvarjeni voz, da morejo vsaj ostali vagoni priti na postajo. Z razpadanjem vagonov in strojev gre roko v roki tudi razpadanje mostov in železnih postelj. Ker je vse skup v slabem stanju, so morali znati vozno hitrost na vseh progah za 75%. Na mnogih progah vozijo tudi osebni vlaki s hitrostjo 8-10 km na uro in na večini postranskih prog vozí vlak samo enkrat na teden. Da bi se to razpadanje sovjetskih železnih preprečilo — so sami železniški komisarji izjavili, da bodo sovjetske železnice v 1. 1920. popolnoma odpopovedale — predlaga železniška uprava uvedbo akordnih plač in svetuje uvedbi za kmete prisilno delo, da se popravijo železniška poslopja. — Tako piše zgoraj omenjeni oficijelni gospodarski list sovjeto.

Potovanje oholi sveta v 60 dneh. Te dni se je vrnil neki ameriški novinar s potovanjem okoli sveta, za katero je potreboval 60 dni. Za prevozna sredstva je rabil samo železnice in ladje. S pomočjo avtomobilov in zrakoplo-

rov pa bi bil prišel okoli sveta še dosti prejšaj se je potreboval angleški podpolkovnik Burnley Cambel 1. 1907. samo 42 dni.

Čudeži mraza. Profesor Raoul Pichet, eden prvih raziskovalcev mraza, je v Londonu predaval o tej znanstveni panogi. Posebno zanimivo je, kako deluje mraz na telo in na način življenja. Žive ribe n. pr. se morejo samo do 15 stopinj pod ničlo ohladiti. V takem stanju so podobne storžu, ki se da na drobne koščke lomiti. Ako se zopet malo ogrejejo, tedaj prične veselo plavanje po vodi. Zabe vdrže 28 stopinj mraza, nekatere kaže 25, stonoge do 20, infuzorije do 60, a polži celo do 120 stopinj, ne da bi kak mraz škodoval njihovem življenju. Seveda ne smejo biti predolgo izpostavljeni mrazu v mnogih slučajih ne čez eno uro. Jako občutljiva za mraz so jajca vseh ptic, temperatura nižja od ene stopinje jih uniči vse brez izjeme. Najhujši sovražniki klovstva pa, kakor mikrobe, bakterije, bacili itd., so za mraz nedovzetni.

Pomankanje dela na Dunaju. Dunajski župan je pred kratkim sprejel časnikarje in se je izrazil, da gleda s strahom v bodočnost. Edino glede pomankanja dela so na boljšem. Pred časom je bilo tam 140.000 brezposelnih, zdaj se je znižalo to število na 54.000. V industriji se opaja v splošnem neko nazadovanje, posebno v izdelovanju pohištva, kjer so delali za izvoz, ki pa se ne more redno vršiti. Če bodo morali nekateri teh obratov prekiniti delo, se bo brezposelnost zopet povečala. Danes gre v prvi vrsti zato, kako bi zvišali produkcijo na Dunaju in tako zaposlili kolikor mogoče veliko število delavcev.

Dunaj — pleše! Doslej smo bili vajeni čitati in slišati, da Dunaj strada in umira, da Dunaj joče. Sedaj pa doznavamo iz »Arbeiterzeitung«, da Dunaj — pleše, pleše do blaznosti in norosti. Vsekakor so to bogatini, ki so si v splošni poplavi bede in gorja znali zagotoviti zelene otoke vsakršnega obilja in življenja. Ti so se sedaj vrhili na ples; ne plešejo pa več nekdanjih domačih plesov — valčkov in polk, ampak čisto nove plesne, ki so jih plesni mojstri pobrali med divjimi in napol divjimi narodi Južne Amerike in Afrike. Ti plesi se menjujejo fox-troti, ragtime in jazz in so ravno tako surovi in odurni, kakor njihova imena. Angleške žene so proti tem plesom zavzele odločno stališče in jih iz dostojne družbe izključile. Na Dunaju jih plešejo na življenje in smrt in bogataška mladina živi samo še tem plesom. »Arbeiterzeitung« resno svari proletarsko mladino naj ne sledi temu zgledu in se varuje plesne norosti.

Borzna poročila.

Tečaj:

V Trstu, dne 20. majnika 1920.

Jadranska banka	575—595
Assicurazioni Generali	15000—15200
Cosulich	738—742
Dalmatia	455—465
Gerolimich	2950—3000
Libera Triestina	1370—1380
Lloyd	2400—2500
Lussino	3200—3250
Martinolich	520—530
Oceania	605—615
Premuda	765—775
Tripcovich	765—770
Ampela	720—730
Cement Dalmatia	410—420
Cemen Spalato	465—475
Krka	648—652
Čistilnica riža	265—275
Tržaški Tramway	225—235

Tuja valuta na tržaškem trgu:

V Trstu, dne 20. majnika 1920.

Neprepečatene krone	5.25—8.—
avstrijsko-nemške krone	8.25—8.60
čehoslovaške krone	34.—35.—
dinarji	56.—58.—
levi	36.—36.50
marke	43.—44.50
dolarji	18.75—19.25
francoski franki	140.—145.—
švicarski franki	355.—365.—
angleški funti, papirnati	75.—77.—
rublji	29.—30.50
napoleoni	76.—78.—
angleški funti, zlati	96.—100.—

MALI OGLASI

se računajo po 20 stotink beseda. — Najmanjša pristojbina L 2.—. Debele črke 40 stotink beseda. Najmanjša pristojbina L 4.—. Kdor išče službo plača polovično ceno.

DVE MLADI KOZI plemenite pasme se prodaste za 150 lir. Salita di Greta 11. 675

DIVAN, skoraj nov, z galerijo in blazini, pripravljen tudi za posteljo, se prodaja radi selitve. Prekupovalci izključeni. Naslov pove ins. oddelček »Edinosti«. 676

SLUŽKINJA, večja italijanskega jezika, se išče za majhno družino, ulica Cologna št. 2, vrata 2. 678

VILA IN GOSPODARSKO POSLOPJE, 10.000 m² obdelanega zemljišča, v Trzinu, se prodaja za 160.000 lir. Trummer, ul. Giulia št. 32, IV. nadstropje. 677

SPRETEGA URARSKEGA POMOČNIKA sprejemam takoj pod ugodnimi pogoji. Anton Vadinjal, urar, Ajdovščina. 4004

DVA PISARJA — mladi moči — se sprejemata v pisarno na deželi proti mesečni plači 300 lir, oziroma hrano in stanovanje ter mesečno 180 lir. Zahteva se lična pisava in vsaj par razredov srednje ali slovenske trgovske šole. Nalov pove inšerati oddelček »Edinosti«. 4003

PRODA SE takoj hiša z vrtom. Scala Santa št. 307. 672

BRIVSKEGA POMOČNIKA sprejemam takoj ali po dogovoru, dobra plača. Rožkar, brivec, Ilirska Bistrica. 4001

VSAKOVRSNE vreče kupuje G. Margon, ulica Torre bianca 13, zaloga vreč. 613

DOHOD KLOBUKOV za birno od 25 lir naprej ter slamatih modelov za gospe, zadnja novost. Modni salon, Morguli & Corti, Corso Garibaldi št. 28. 641

ZLATO, srebro, frone, plača po najvišjih cenah Periot, ul. S. Francesco št. 15, II. n. 417

KLAVIR ali pianino, tudi potreben poprave, se kupi v vsakem kraju po najvišji ceni. Mi-rodilnica Zigon, Trst, ulica XXX. oktobra št. 8. 527

PRODAJO SE od danes do sobote nove postelje, vzmeti, zimmice itd. po ugodni ceni. Solitario št. 1, Cohen. 671a

PIANINO ali glasovir, tudi potreben poprave, kupim v vsakem kraju po najvišji ceni. Mi-rodilnica Zigon, Trst, ulica XXX. oktobra št. 8. 527

POSTREZNICO za čiščenje pisarne sprejme odvetnik dr. Matej Pretner, ulica Macchiavelli št. 15, I. nadstropje. 665

KUPIM vrtni stroj za železo do 12 m/m. Franc Kolman, St. Peter na Krasu. 4002

KROJACNICA Avgust Štular ul. S. Francesco d'Asisi št. 34, III. je edina dobroznana krojačnica v Trstu. 3367

SREBRN DENAR kupujem po najvišjih cenah v vsaki množini. Pridem lahko ponj. Alojz Povh, Garibaldijev trg št. 3 (prej Barriera). Tel. 329. 3341

MOTORNO KOLO »WANDERER« 3HP v najboljšem stanju, na tri prestave in prazni tek, z novo pnevmatiko ter vso opremo se prodaja. Ogleda se lahko pri M. Rovin, Col pri Vipavi. Cena po dogovoru. 3394

ANGLEŠKI in francoski jezik se uči na CM šoli na Acquedotto 20, in v ul. Boccaccio 3, vrata 14. Otvoritev posebnih tečajev za odrasle in deco ter trgovsko korespondenco.

MODISTKA, Slovenka, se priporoča cenjenim damam v mestu in okolici. Ulica Ales. Volta, št. 2, V. nadstr. vrata 19. (za ljudskim vrtom.)

Cenjeni inserenti, kateri nam pošiljajo oglase z dežele, naj nam oprostite, če je oglas šele 10-15 dni pozneje objavljen, ker temu nismo krivi mi, ampak neurejene pošne razmere. — Prosimo tudi, da se oglasi plačajo antecipatno.

Ljubljanska kreditna banka, podružnica v Trstu javlja tužno vest, da je dolgoletni in velezaslužni član njenega tukajšnjega upravnega sveta gospod

Srečko Bartel

preminul dne 19. t. m. popoldne.

Pogreb se vrši v petek, 21. t. m. ob 16.30.

Blag mu bodi spomin!

V TRSTU, 20. majnika 1920.

Proti:

Sladkorni bolezni, bolezn jeter in ledvic, oteklini žolodca in čreves, kroničnemu katarju žolodca in čreves, žolodčnemu kamenu, hemoroidom in mahurjenim boleznim, putiki in debelosti,

Je najboljšje sredstvo naravna zdravilna mineralna voda »Rogaška slatina«.

„Rogaška slatina“

največje in najmodernejšje zdravilišče v Jugoslaviji.

Hidroterapija, elektroterapija, inhalatorij, gimnastika za zdravljenje, kopelji z ogljikovo kislino,

solne, smrečne, parne, zračne, solne kopelji, kopelji z vročim zrakom, Vojaška godba (42 moč, med temi abs. lirani konservatoristi). Za vsakovrstne zabave je preskrbljeno, kakor v največjih svetovnih zdraviliščih. (Umetniški koncerti, tombole, plesni venčki, gledališke predstave, kino, izletj itd.)

Sezija od 1. maja do 15. oktobra.

RAVNATELSTVO.

Novo pogrebno podjetje — Trst

Corso V. E. III. št. 47. Telefon 1402 (vogal Goldonijev trg).

Dobroznano že mnogo let obstoječe podjetje je preskrbljeno z obilno in bogato opremo za prirejanje mrtvaških sob in odrov. — Poseduje različne razredne vozove do najsvečanostnejših s kristali. — Prevažajo se mrtlici v vse kraje, tudi v tujino. — Prodaja razne mrtvaške predmete, transportne rakve, kovinaste rakve vsakovrstnih oblik, lesenih rakve z bogatimi okraski, različne vence s trakovi in napisi, obleke, pajčolane, sveče itd.

Cene zmerne.

Postrežba točna.

V primeru izrednih ur se sprejemajo naročila v lastnih prostorih podjetja ulica Tessa št. 31. Telefon št. 14-02.

Zastopstvo in prodaja mrtvaških potrebščin J. MERŽEK, Opčine 170, pri sež. cesti.

Deležnik in upravitelj H. STIBIEL.

JOSIP STRUCKEL

Trst, vogal Via Nuova - S. Caterina. Velika izbira vsakovrstnega blaga za moške in ženske. — Blago za suknje, žamet, barhant, svile, etamin ter raznih predmetov za okras oblek. Vse po znižanih konkurenčnih cenah.

Vsi oni, kateri nam po prejemu računa od našega inšeratnega oddelka pošljejo denar, naj blagovole napl-sati na odrezek pošne nakaznice, — številko dotičnega računa. —

Riunione Adriatica di Sicurtà v Trstu.

(Lastna palača). Ustanovljena leta 1838. Zavarov. proti škodi, povzročeni po ognju, strell in eksplozijah. Zavarovanja steklenih plošč proti razbitju. Zavarovanja proti tatvini z vlomom. Zavarovanja pošiljatev na morju in po suhem. Ziljenjska zavarovanja v najrazličnejših kombinacijah — Zastopstva v vseh deželnih glavni mestih in važnejših krajih.

Išče se učenec in deklica

najrajši sirota, za pekarno. JANČAR, Divača št. 22.

Nepremočljive preproge

nove in rabljene v vseh merah, vrvi, vrvce, pasove, povodce, vlačivce in odeje za konje.

GIOVANNI SIVITZ — Trst Piazza Nicolo Tomaseo št. 3

ZOBOZDRAVNIŠKI KABINET

ulica Chiozza št. 5, I. nadstr.

Sprejema od 9—13 in od 15—17. Izvršujejo se umetni zobje v kakršnemsi bodi sistemu z nebon in brez neba po moderni tehniki.

Dr. F. Tamburini

MARIO MORO, tehnični vodja.

— TVRDKA —

Alarico Lantschner

v Trstu, Via Roma 28 (bivša ul. delle Poste) vogal ul. Giorgio Galatti. Zraven velike pošte. — Telefon 198.

Dvokolesa, motorna kolesa, pri-tikline, pnevmatični predmeti. Popravila. — Delo solidno.

ČEVJARNICA MIKOLIČ

Trst, ul. Udine 32 (prej Belvedere)

(na vogalu ul. Lodovico Ariosto)

Različna obuvala za gospe, gospe in otroke.

Lastna delavnica, ter se sprejemajo — naročila in poprave po meri.

Mestna hiša v Postojni št. 90,

kakor tudi obsežna njiva pod kolodvorsko cesto se prodaja na licu mesta, dražbenim potom 30. majnika 1920 ob 4 popoldne.

Pogoji se izvedo na dan dražbe.

Oskrbništvo mesta Postojne.

NAČELNIŠTVO.

„CROATIA“

Zavarovalna zadruga v Zagrebu.

Ustanovljena leta 1894.

Podružnica v Trstu ul. Lavatolo 1, II. n.

prevzema zavarovanja stavb, pre-mičnin, poljskih pridelkov, sena, slame in živine proti škodi po požarju in strell in zavaruje stekl. šipe proti škodi po razbitju.

Sposobni krajevni zastopniki in akvizatorji se sprejemajo po najugodnejših pogojih.

Trgovsko-obrtna zadruga

v Trstu

registrirana zadr. z neomejenim jamstvom

ul. Cesare Battisti (prej Stadion) št. 21

sprejema hranilne vloge

od L 1 dalje.

Navadne vloge obrestuje po

4 1/2 %

večje po dogovoru

Trgovcem otvarja tekoče čekovne račune. — Posoja hranilne pušice na dom. — Rentni davek plačuje iz svojega.

Daje posojila

po najugodnejših pogojih na vknjižbe, na osebno poročstvo, na zastave vrednostnih listin.

Uradne ure vsak dan izvemši nedelj in praznikov od 8 do 1.

VELIKO SKLADIŠČE KLOBUKOV

dežnikov, belih in pisanih, žepnih robcev, možkih nogavic itd.

K. CVENKEL, Trst, Corso V. E. III. št. 24.

G. PINO, zlatarnica-urarnica

Trst, Corso št. 15

Kupujem srebrne krone in goldinarje po najvišjih cenah

DR. MRAČEK LEOPOLD

ZOBOZDRAVNIK

Trst, Corso Vittorio Emanuele III. 24, I.

sprejema od 9-12 in od 15-18.

Brezbolestno izdiranje zob, zlate krone, zlati mostovi brez neba. — Vse po moderni tehniki, ameriški in švicarski sistem

HIŠA,

dvonadstropna v Beljaku, nasproti držav. kolodvora, z dobrodočo restavracijo, sezidana v l. 1913, se prodaja. Pojasnila daje Keršič, Ljubljana, Gosposvetska cesta 4.

VESELICA S PLESOM

se priredi

v nedeljo, 23. majnika, v vasi Mahniče (Rašn).

Svira godba iz Proseka.

K obilni udeležbi vabi MLADINA.

PFaff

Stroj za šivanje in vezanje pravi namsti uzorci

Seidel & Neumann in

„Singer“ Gast & Gasser

Bogata zaloga vseh potrebščin. Trdka ustanovljena l. 1873

Mehanična delavnica za vsako popravila. FRANCESCO BEDJAR

Trst, ul. Campanile 19

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Trstu.

Centrala v Ljubljani.

Podružnice:

Celje, Borovlje, Gorica, Sarajevo, Split, Trst, Maribor

Belgrad, Celje, Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, TRST, Zadar, Zagreb

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle. — Sprejema vloge v lirah na hranilne knjižice proti 3 % obrestovanju

na žiro-račune proti 3 % obrestovanju

Za na odpoved vezane vloge plača obresti po dogovoru. Izvršuje borzne naloge in daje v najem varnostne celice.

Tel. št. 5-18. Blagajna je odprta od 9-13.